

UZASADNIENIE

Powód W. D. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w P. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. kwoty w wysokości 243.891,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwot:

-227.337,18 zł za okres od dnia 16.10.2015 r. do dnia zapłaty,

-16.554,52 zł za okres od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa (pozew k. 2-7 akt).

Uzasadniając żądanie pozwu, powód podał, że wnosi o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym w związku z brakiem uregulowania należności z tytułu naliczonej kary umownej z powodu niewykonania umowy kupna - sprzedaży nr (...)zawartej w Z. w dniu 25 lipca 2014 r. (pozew k. 2-7 akt).

Nakazem zapłaty z dnia 15 grudnia 2015r. Sąd Okręgowy w Łodzi uwzględnił w całości powództwo (nakaz zapłaty k. 36 akt).

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwany wniósł o uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa ewentualnie miarkowanie kary umownej oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych (zarzuty od nakazu zapłaty k. 42-48 akt).

W pierwszej kolejności pozwany wskazał, iż powód w piśmie z dnia 15 stycznia 2015 roku złożył pozwanemu oświadczenie o odstąpieniu od umowy kupna - sprzedaży nr (...). Skutkiem prawnym odstąpienia jest powstanie sytuacji prawnej, w której umowę uważa się za nie zawartą. Oznacza to, iż zobowiązanie ulega rozwiązaniu z ***mocą wsteczną***, a wszystkie skutki prawne dokonanej czynności prawnej uznane zostają za ***niebyłe***; powoduje ono nie tylko wygaśnięcie umowy, ale również powrót do stanu, jaki istniał przed jej zawarciem, to jest skutek *ex tunc*. Tym samym, wobec odstąpienia przez powoda od umowy i uznania umowy za niebyłą i niezawartą nie ma podstaw do naliczania kar umownych ustalonych w umowie, od której odstąpiono.

Pozwany zakwestionował twierdzenia strony powodowej, jakoby strona pozwana „uznała i zaakceptowała zarówno fakt naliczenia przez powoda kary umownej jak i jej wysokość”. Pozwany wskazał, iż z przyczyn podanych na wstępie -odstąpienie od umowy- oraz wobec braku swojego zawinienia konsekwentnie kwestionował możliwość naliczenia i dochodzenia przez powoda kar umownych. Niezrealizowanie kontraktu przez pozwanego w postaci odbioru zadeklarowanej ilości kukurydzy nie wynikało z jakiegokolwiek złej woli po jego stronie i ***nie było zawinione przez pozwanego***, a spowodowane było jedynie przejściowymi problemami z windykacją własnych wierzytelności, a w konsekwencji z mniejszymi przepływami finansowymi w firmie, jak i spadkiem cen kukurydzy na rynku w stosunku do cen kontraktowych. Nadto, brak odbioru wynikał z zachowania powoda, który ***w piśmie z dnia 7 stycznia 2015 roku powstrzymał się z wydaniem kukurydzy. Pozwany*** w związku z tym faktem ***nie miał zatem możliwości*** odbioru kukurydzy, która była niezbędna w jego działalności, a obowiązek taki nakładała na niego umowa. Pozwany odebrał 556,55 ton kukurydzy z zakontraktowanej ilości. Powód o sytuacji tej był informowany przez pozwanego (pismo powoda z dnia 7 stycznia 2015 roku załączone do pozwu).

Pozwany jednocześnie w związku z profilem swojej działalności potrzebował kukurydzy, w związku z czym, strony zawarły w dniu 5 marca 2015 roku stosowne porozumienie, zgodnie z którym pozwany miał zakupić od powoda kukurydzę paszową suchą w ilości 4.500 ton po cenie 620 zł netto. Jednocześnie powód zapisał w przedmiotowym porozumieniu, iż zrzeknie się dochodzenia od pozwanego kar umownych, gdy pozwany wywiąże się z obowiązków wynikających z porozumienia. W żadnym jednak momencie pozwany nie złożył jakiegokolwiek oświadczenia uznającego i akceptującego fakt naliczenia kar umownych. Zapis ten został dodany przez powoda, a pozwany

konsekwentnie stał na stanowisku, iż kary takie się nie należą. Zapis umowny jedynie w całej rozciągłości potwierdza spór istniejący pomiędzy stronami na tle możliwości naliczenia kar umownych. Strony w żadnym z punktów porozumienia nie stwierdziły, iż kary umowne są pomiędzy nimi bezsporne. Przeciwnie powód zamieścił jedynie w porozumieniu zapis, zgodnie z którym „oświadcza, iż zrzeknie się w stosunku do BM dochodzenia roszczeń odszkodowawczych (w tym kar umownych) ...” (§ 1 ust. 5 porozumienia). Pozwany nigdy nie uznał i konsekwentnie zaprzeczał zasadności obciążania go jakimikolwiek karami umownymi. W porozumieniu zawarto zatem jedynie jednostronne oświadczenia powoda w przedmiocie kar umownych. Pozwany konsekwentnie podtrzymywał swoje stanowisko w kolejnych pismach.

Pozwany podkreślił, że stanowisko powoda o zasadności naliczenia i dochodzenia kar umownych stoi również w sprzeczności z dalszymi ustaleniami stron. Pozwany jak była o tym mowa powyżej niezmiennie zainteresowany był zakupem kukurydzy oraz zbóż i w tym celu pozwany był w ciągłym kontakcie z powodem ustalając możliwość dokonania zakupu kukurydzy, pszenicy oraz pszenżyta, stosownie do swoich możliwości finansowych. Strony ustaliły bowiem, iż powód dokona na rzecz pozwanego sprzedaży kukurydzy, pszenicy i pszenżyta. Powód postawił jednak warunek, iż sprzedaż dokona zostanie po cenach zawyżonych, powyżej cen rynkowych, tak aby powód osiągnął korzyść wobec faktu niezrealizowania w pełni poprzednich umów. Pozwany wyraził zgodę na dokonanie zakupu powyżej cen rynkowych, co jednocześnie miało stanowić swoistą „rekompensatę” dla powoda, a jednocześnie miało usunąć niepewność co do wysuwanych przez powoda roszczeń w zakresie kar umownych. Pozwany odebrał i zapłacił powodowi za kukurydzę suchą w ilości 3696,47 ton w cenie 620 zł netto. Pozwany jednocześnie dokonując wpłaty uwzględniające koszty postępowań, dokonał omyłkowo nadpłaty w kwocie

63.162,82 zł i do zwrotu przedmiotowej kwoty wezwał powoda. W tym okresie ceny skupu kukurydzy w południowej Polsce wynosiły średnio 530 zł netto za tonę. Pozwany płacąc zatem powodowi kwotę 620 zł netto za tonę kukurydzy, dokonał zakupu po cenie średnio **wyższej o 90 zł netto za tonę**. W związku z zakupem prawie 3700 ton dawało to łącznie kwotę wyższą od cen rynkowych o **333.000 zł** ($620 \text{ zł} - 530 \text{ zł} = 90 \text{ zł} \times 3700 \text{ ton} = 333.000 \text{ zł}$). Stanowiło to jednocześnie wykonanie zobowiązania przez pozwanego. Dokonanie przedmiotowej sprzedaży zgodnie z ustaleniami stron powodowało ostateczne zrzeczenie się przez powoda dochodzenia kar umownych. Jakikolwiek odmienne twierdzenia powoda w świetle całokształtu okoliczności podanych w niniejszej sprawie są całkowicie nielogiczne i pozbawione jakiegokolwiek racjonalności i uzasadnienia ekonomicznego. Powód nie dokonywałby bowiem kolejnej sprzedaży na rzecz pozwanego, a pozwany kolejnego zakupu po cenach wyższych niż rynkowych w przypadku gdyby uznawał, iż wcześniejsze zobowiązania pozwanego nie zostały wykonane i pozwany zobowiązany był do zapłaty kary umownej. Jednocześnie pozwany w takim wypadku nie dokonywałby dodatkowego zakupu u powoda i to tym bardziej po zawyżonych cenach i to o 333 tys. zł, gdyby powód mógł dochodzić od pozwanego dodatkowo kar umownych. Towar taki mógł bowiem zakupić w dużo niższych cenach na rynku.

Zdalekoidącej ostrożności procesowej pozwany podkreślił, że powód w pozwie nie wykazał, aby poniósł jakąkolwiek szkodę na skutek nie wykonania umowy przez pozwanego, dysponował bowiem pszenicą, którą następnie sprzedał. W pisemnym odstąpieniu od umowy powód nie wskazał jakiegokolwiek poniesionej przez niego szkody. Co więcej, powód odniósł korzyść w postaci sprzedaży na rzecz pozwanego kukurydzy po zawyżonej cenie zyskując w ten sposób 333 tys. zł.

Pozwany wniósł, również ewentualnie o miarkowanie i zmniejszenie kary umownej, zachodzą bowiem przesłanki wskazane w art. 484 § 2 k.c., jako że zobowiązanie zostało przez pozwanego wykonane wobec dokonania zakupu od powoda łącznie niemal 4400 ton kukurydzy suchej. Nadto, kara umowna jest rażąco wygórowana. Przepis art. 484 § 2 k.c. wskazujący na możliwość miarkowania odszkodowania na żądanie dłużnika należy do przepisów tzw. prawa sędziowskiego, a sama regulacja nie zawiera jakichkolwiek wyłączeń. Norma może znaleźć zatem zastosowanie w sytuacji, gdy w świetle oceny określonego stanu faktycznego można mówić o tym, że kara umowna w zastrzeżonej wysokości jawić się będzie jako nieadekwatna. Kara umowna w niniejszej sprawie stanowi aż 1/4 wartości przedmiotu umowy. Kara umowna została zatem zastrzeżona w rażąco wygórowanej wysokości. Jak powszechnie przyjmuje się w doktrynie instytucja sądowego miarkowania kary umownej ma dążyć zdaniem ustawodawcy do zapewnienia dłużnikowi ochrony przed nadmierem dotkliwymi skutkami, które mogą powstać po jego stronie w razie wadliwej

oceny ryzyka mogącej wynikać z okoliczności danego wypadku i przywrócenia w tym zakresie słuszności kontraktowej. Zdaniem pozwanego, ustalenia kary umownej stanowiącej 1/4 wartości umowy przekracza możliwy do naruszenia interes powoda, a taka jej wysokość jest niewątpliwie nadmierna. Zatem konsekwencje ryzyka niewykonania kontraktu są zatem niewspółmiernie wysokie w stosunku do możliwego naruszenia interesu wierzyciela. Pozwany dokonał zakupu u powoda kukurydzy, pszenicy i pszenżyta powyżej cen rynkowych, powód nie poniósł szkody, a wręcz odniósł korzyść, a nadto nie wykonanie pierwotnego kontraktu wynikało z przyczyn niezależnych od pozwanego (zarzuty od nakazu zapłaty k. 42-48 akt).

W odpowiedzi na zarzuty strony pozwanej, powód w piśmie procesowym z dnia 26 maja 2017r. (data wpływu) podniósł, że w zarzutach od nakazu zapłaty strona pozwana wskazuje, że „powozany odebrał 556,55 ton kukurydzy z zakontraktowanej ilości”. Powyższe twierdzenie strony pozwanej nie polega na prawdzie, bowiem w zakresie realizacji umowy kupna - sprzedaży nr (...) (objętej niniejszym pozwem) strona pozwana nie wykonała zawartej umowy w ogóle. **Strona pozwana nie odebrała od powoda ani jednej tony ziarna kukurydzy objętego umowa (...) r.**

Powód zaprzeczył twierdzeniom strony pozwanej podnoszonym w zarzutach od nakazu zapłaty, iż „Strony ustaliły bowiem, iż powód dokona na rzecz pozwanego sprzedaży kukurydzy, pszenicy i pszenżyta”. Powód zaprzeczył twierdzeniom strony pozwanej jakoby w związku ze sprzedażą produktów miał uzyskać od strony pozwanej wyższe od rynkowych ceny, które łącznie miały przysporzyć po jego stronie kwotę 333.000 zł. Wyliczenia dokonane przez stronę pozwaną w treści zarzutów od nakazu zapłaty są chybione. Wyliczenia te zostały przeprowadzone w sposób bardzo ogólny, nieprecyzyjny, lecz przede wszystkim przy nieprawdziwych założeniach, mając na celu jedynie poparcie prezentowanego przez stronę pozwaną argumentów.

W pierwszej kolejności powód wskazał, że porozumienie z dnia 5 marca 2015 r. miało na celu rozliczenie naliczonych przez powoda kar umownych w nim wskazanych. Istotnym punktem porozumienia był termin jego ostatecznej jego realizacji, tj. 31 maja 2015 r., którego strona pozwana nie dochowała. Tylko wtedy mogło ono mieć dla powoda znaczenie: po pierwsze z uwagi na ceny ziarna, po wtóre powodowi szczególnie zależało na uzyskaniu środków ze sprzedaży produktów, gdyż był to okres tzw. przednówka, kiedy potrzebował znacznych środków na prowadzenie działalności rolniczej. Tylko terminowa realizacja porozumienia miała dla powoda znacznie, czemu dano wyraz w jego treści. Strona pozwana jednak nie zrealizowała porozumienia w terminie (również co do umówionej ilości), z tego względu nie może być mowy o tym, że po stronie powoda nastąpiła jakakolwiek „rekompensata” lub że porozumienie zostało zrealizowane. Co więcej, dokonując wyliczeń strona pozwana posługuje się sformułowaniem „w tym okresie” jednak nie podaje dokładnie o jaki okres chodzi, a mimo to przyjmuje do wyliczeń, iż ceny kukurydzy średnio wynosiły 530 zł netto za tonę. W oparciu o te założenia wylicza, że strona pozwana dokonała zakupu kukurydzy o cenę wyższą o 90 zł za tonę, w konsekwencji czego powód miał wzbogacić się o 330.000 zł. Wyliczenia te mają jedynie teoretyczny wymiar. Strona pozwana przemilcza w swych wyliczeniach istotną okoliczność, jaką jest data **faktycznego zakupu** i odbioru kukurydzy przez stronę pozwaną. Z przedłożonego przez stronę pozwaną zestawienia wynika, że ponad 3 tysiące ton kukurydzy zostało przez nią kupionych i odebranych od powoda w okresie od 31 lipca 2015 r. do 12 sierpnia 2015 r., kiedy to cena kukurydzy na rynku wynosiła 615 zł za tonę w lipcu i 685 zł za tonę w sierpniu, a nie jak przyjęła strona pozwana do wyliczeń 530 zł. Co za tym idzie powód sprzedając stronie pozwanej kukurydzą w lipcu i sierpniu, po pierwsze nie realizował porozumienia z dnia 5 marca 2015 r. (termin jego realizacji minął), a po wtóre sprzedawał kukurydzą po cenach rynkowych, a nawet poniżej tych cen (wyliczając średnią z miesięcy sprzedaży i odbioru 07-08.2015), a nie jak błędnie twierdzi strona pozwana po cenach zawyżonych.

Odnośnie twierdzeń co do sprzedaży przez powoda na rzecz strony pozwanej - pszenżyta i pszenicy, powód wyjaśnił, że strony były związane, również innymi umowami handlowymi zawartymi w 2015r., których treść nie ma związku z postępowaniem w niniejszej sprawie. Umowy handlowe zawarte w 2015 r. „kontrakty nr 1/2015 - 5/2015” nie miały na celu zaspokojenia roszczenia objętego niniejszym powództwem, w przeciwnym razie stosowny zapis zostałby uwzględniony w ich treści, co nie miało miejsca. Umowy te nie miały żadnego związku z realizacją i wykonaniem umowy kupna-sprzedaży (...). Niniejsze postępowanie dotyczy roszczenia powoda o zapłatę kary umownej naliczonej tytułem niewykonania umowy kupna-sprzedaży (...) z dnia 25 lipca 2014 r. Strony jasno, precyzyjnie i dowolnie kształtowały swoje stosunki umowne. Umowa objęta niniejszym powództwem nie została wykonana w całości,

w wyniku czego powód dokonał naliczenia stosownej kary umownej zgodnie z jej treścią, a następnie w wyniku podjętych negocjacji, w celu pozasądowego uzyskania zaspokojenia swoich roszczeń, zawarł ze stroną pozwaną pisemne porozumienie, które nie zostało przez stronę pozwaną wykonane. Przedmiot pozostałych umów, których treść i postanowienia nie mają związku z niniejszą sprawą stanowią odrębne relacje handlowe stron. Z ostrożności powód wyjaśnił, że ceny wynikające z umów załączonych do niniejszego pisma, a zawartych w 2015 r. obejmujących sprzedaż pszenicy paszowej oraz pszenżyta (kontrakty nr 1/2015 - 5/2015), nie zostały przez strony zawyżone, powyżej cen rynkowych, były zbliżone lub niższe niż ceny rynkowe. Ogólny bilans finansowy zawartych umów jest jednak korzystny dla strony pozwanej.

Średnie ceny sprzedaży pszenicy paszowej w okresie, kiedy były wykonywane umowy kupna - sprzedaży nr (...), (...), (...) oraz (...), były równe bądź wyższe od cen uzgodnionych przez strony. W przeciwieństwie do stanowiska strony pozwanej, z informacji przedstawionych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wynika, że w okresie tygodniowym od dnia 26 lipca 2015 r. do dnia 2 sierpnia 2015 r. ceny pszenicy paszowej przedsiębiorstw skupujących zboża wynosiły 711-568 zł netto/tonę, przy czym średnia miesięczna cena netto w lipcu 2015 roku wyniosła 692 zł/tonę. W okresie tygodniowym od dnia 3 sierpnia 2015 r. do dnia 9 sierpnia 2015 r. ceny przedsiębiorstw skupujących wynosiły 658-631 zł netto/tonę, przy czym średnia miesięczna cena netto pszenicy w sierpniu 2015 r. wyniosła 644 zł netto/tonę. We wrześniu 2015 r. natomiast średnia miesięczna cena netto pszenicy paszowej sięgała nawet 679 zł/tonę. Przedstawione przez stronę pozwaną wykresy i zestawienia cen ziarna, w ocenie powoda, nie mogą stanowić dowodu, z którego wynikałyby obiektywne ceny ziarna w tym okresie, a to z uwagi, że pochodzą one wyłącznie z jednego źródła (prywatnego przedsiębiorstwa skupującego ziarno, które w sposób dowolny kształtuje ceny po których dokonuje skupu), po wtóre nie stanowią one obrazu cen całego rynku zbóż, a jedynie jego fragment (wybrany przez stronę pozwaną).

Ustosunkowując się do zarzutu **braku powstania szkody po stronie powoda, strona podniosła**, że instytucja kary umownej daje stronie uprawnionej możliwość żądania zapłaty umówionej kwoty kary umownej w związku niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy, niezależnie od powstania szkody. Tym samym okoliczność, czy powód poniósł szkodę, czy też nie, jest z prawnego punktu widzenia irrelevantna w niniejszej sprawie (odpowiedź na zarzuty k. 141-148 akt).

W toku procesu strony podtrzymały stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) - W. D. (dowód: informacja z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej k. 12-15 akt).

Strona pozwana prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. (dowód: odpis pełny z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego Spółki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. k.11 akt).

Strony pozostawały w stałych stosunkach handlowych, prowadziły współpracę od około 6 lat na podstawie umów sprzedaży zbóż, których warunki strony wspólnie ustalały. Strony zawarły między innymi: umowy sprzedaży ziarna kukurydzy suchej: nr 10/07/2014 z dnia 25.07.2015 r. termin realizacji - 15.11.2014 r. oraz nr 12/07/2014 z dnia 30.07.2015 r. termin realizacji - 30.11.2015 r. (dowód: umowa kupna - sprzedaży nr 10/07/2014 umowa kupna - sprzedaży nr 12/07/2014 k.17-18 akt, zeznania świadka R. D. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:05:48, zeznania świadka K. C. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:36:37).

W dniu 25 lipca 2014r. powód oraz pozwany reprezentowany przez L. P. jednoosobowego Zarządu, zawarły umowę kupna - sprzedaży nr (...), na podstawie której strona pozwana jako kupujący zobowiązała się do odebrania od powoda jako sprzedający 2.000 ton kukurydzy luzem ze zbiorów 2014 r.

Strony ustaliły, że odbiór nastąpi na koszt pozwanej Spółki z magazynu powoda. Strony zgodnie określiły termin realizacji umowy - do dnia 31 grudnia 2014 r. W przedmiotowej umowie strony ustaliły warunki jakościowe, jakim ma odpowiadać towar, warunki odbioru, a także cenę, która została ustalona na poziomie 581 zł + VAT za jedną tonę ziarna. Strony wprowadziły do umowy klauzulę kary umownej, postanawiając, że w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania postanowień niniejszej umowy przez którąkolwiek ze stron umowy, zapłaci ona drugiej stronie karę umowną w wysokości 25% wartości netto niezrealizowanej części niniejszej umowy. Nie stanowiło niewykonania lub nienależytego wykonania umowy zwrot partii towaru w sytuacji o której mowa w pkt 3 umowy (dowód: umowa kupna - sprzedaży nr (...)) k. 16 akt, zeznania świadka R. D. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:11:09, zeznania świadka K. C. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:36:37).

Strona pozwana pozostawała w zwłoce z odbiorem zakontraktowanego ziarna kukurydzy na podstawie w/w umów sprzedaży nr: 10/07/2014, 10/08/2014, nr 12/07/2014 (dowód: okoliczność bezsporna, zeznania świadka E. P. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:56:48).

Na problemy finansowe pozwanego złożyło się kilka okoliczności, a w szczególności to, że bank wypowiedział umowę factoringu i w jednym roku pozwany musiał spłacić 8 milionów długu. Spadły też ceny żywca wieprzowego, wystąpił pomór afrykański świń. W grudniu była mała sprzedaż, bowiem nie ma wtedy skupu trzody chlewnej. Dopiero na wiosnę 2015r. pozwany uzyskał kredyt w banku i zaczął spłacać wierzycieli (dowód: okoliczność bezsporna, zeznania świadka E. P. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:56:48, zeznania świadka M. K. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 01:21:03).

Powód pismem z **dnia 24 października 2014 r.** wezwał stronę pozwaną do rzetelnej i terminowej realizacji postanowień umownych. Wskazał, że nie odebrana do tej pory część ziarna z kontraktów nr 10/07/2014, 12/07/2014 oraz (...) pozostaje do dyspozycji kupującego w magazynach sprzedającego. Wyzначzył kupującemu do przedstawienia na piśmie harmonogram odbioru pszenicy dotychczas nieodebranej, w terminie 2 dni od odbioru pisma. Wskazał nadto, że w przypadku ewentualnych trudności kupującego z odbiorem zakontraktowanej kukurydzy może usługowo przechować nabytą przez kupującego kukurydżę, po uprzedniej zapłacie przez kupującego za sprzedane ziarno i ustaleniu w odrębnej umowie warunków, zasad i kosztów związanych z magazynowaniem. Powód przypomniał, że terminowa realizacja kontraktu ma dla niego szczególne znaczenie, tym bardziej że strony zastrzegły w umowie karę umowną w przypadku nienależytego wykonania umowy (dowód: pismo z dnia 24.10.2014 r. wraz z potwierdzeniem doręczenia w dniu 27 października 2014 r. k. 19 akt).

Strona pozwana pozostawała również w zwłoce z zapłatą wymagalnych faktur VAT wystawionych tytułem dokonanej sprzedaży towaru, w związku z częściowym wykonaniem umowy kupna - sprzedaży 10/07/2014 oraz umowy kupna - sprzedaży 12/07/2014, których należność opiewała na łączną kwotę 1.220.100 zł.

Powód pismem z dnia **4 grudnia 2015** roku poinformował stronę pozwaną,

że w oparciu o art 490 § 1 kodeksu cywilnego powstrzymuje się z dostarczeniem pozwanemu towaru w oparciu o umowę kupna - sprzedaży (...) z dnia 25 lipca 2014 r. do czasu:

- zaofiarowania świadczenia wzajemnego, tj. wpłaty kwoty 1.220.100 zł na rachunek bankowy (...) lub
- dania zabezpieczenia roszczenia poprzez złożenie pieniędzy do depozytu sądowego.

Powód wskazał, że zgodnie z art. 490 § 1 kodeksu cywilnego jeżeli jedna ze stron obowiązana jest spełnić świadczenie wzajemne wcześniej, a spełnienie świadczenia przez drugą stronę jest wątpliwe ze względu na jej stan majątkowy, strona zobowiązana do wcześniejszego świadczenia może powstrzymać się z jego spełnieniem, dopóki druga strona nie zaofiaruje świadczenia wzajemnego lub nie da zabezpieczenia.

Powód podał, że do daty wysłania pisma pozwany nie uregulował zapłaty z tytułu:

- **faktura VAT (...) z dnia 10 listopada 2014r. w wysokości 29.483,72zł,**
- faktura VAT (...) z dnia 13 listopada 2014r. w wysokości 45.737,76zł, --faktura VAT (...) z dnia 14 listopada 2014r. w wysokości 14.567,99 zł,**
- faktura VAT (...) z dnia 15 listopada 2014r. w wysokości 32,247,24zł,**
- faktura VAT (...) z dnia 17 listopada 2014r. w wysokości 30,899,03zł,**
- faktura VAT (...) z dnia 18 listopada 2014r. w wysokości 30.655,5,01zł,**
- faktura VAT (...) z dnia 18 listopada 2014r. w wysokości 30.874,63zł,**
- faktura VAT (...) z dnia 20 listopada 2014r. w wysokości 15.178,04zł,
- VAT (...) z dnia 25 listopada 2014 r. w wysokości 15.483,07zł,
- faktura VAT (...) z dnia 26 listopada 2014 r. w wysokości 59.862,32zł,
- faktura VAT (...) z dnia 27 listopada 2014 r. w wysokości 16.453,05zł,
- faktura VAT (...) z dnia 28 listopada 2014 r. w wysokości 16.440,85zł.

Ponadto, powód przypomniał, że pozwany nie dokonał zapłaty należnych mu kwot z tytułu sprzedaży pszenicy (zaległość wynosi 35.615,16 zł) oraz kary umownej naliczonej w oparciu o umowę z dnia 30.07.2014r., objętej notą księgową nr (...) z dnia 17 listopada 2014 r.

Powód uznał, że sytuacja majątkowa pozwanego wskazuje na brak lub niewystarczającą ilość w majątku takich aktywów, które są niezbędne do spełnienia danego świadczenia, tj. zapłaty ceny za towar dostarczony na podstawie umowy kupna - sprzedaży (...) z dnia 25 lipca 2014 r. i wątpliwe jest ze względu na stan majątkowy pozwanego, spełnienie przez Spółkę (...) sp. z o. o. z/s w Z. świadczenia z tytułu umowy kupna - sprzedaży (...) z dnia 25 lipca 2014 r. (dowód: pismo z dnia 4.12.2014 r. wraz z potwierdzeniem doręczenia w dniu 8.12.2014 r. k. 22-23 akt).

Strona pozwana nie zareagowała na przedmiotowe pismo powoda, nie spełniła świadczenia wzajemnego, ani też nie złożyła kwoty zadłużenia do depozytu sądowego.

Termin realizacji umowy upłynął bezskutecznie, strona pozwana nie odebrała od powoda ani jednej partii z umówionych 2.000 ton kukurydzy. Strona pozwana nie wykonała zobowiązania w całości.

Powód pismem z dnia 7 stycznia 2015r. wyznaczył stronie pozwanej dodatkowy termin wywiązania się z zawartej umowy do dnia 14 stycznia 2015r.- pod rygorem skorzystania przez powoda z ustawowego prawa odstąpienia od zawartej umowy oraz podjęcia dalszych czynności mających na celu rekompensatę ewentualnie poniesionej straty w majątku powoda (dowód: wezwanie z dnia 7.01.2015 r. wraz z potwierdzeniem doręczenia w dniu 9.01.2015 r. k. 24 akt).

W związku z tym, że pozwana Spółka nie spełniła świadczenia- nie wykonała zobowiązania powód w piśmie z dnia 15 stycznia 2015r. **złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy kupna - sprzedaży nr (...) z dnia 25.07.2014**

r. i wezwał kupującego do zapłaty kary umownej w wysokości 290.500 zł, wskazanej w treści noty księgowej nr (...) z dnia 15.01.2015 r. powód podał, że ostateczny termin odebrania kukurydzy na podstawie umowy kupna - sprzedaży (...) z dnia 25 lipca 2014r. strony ustaliły na dzień 31 grudnia 2014 r. Kupujący na podstawie umowy kupna - sprzedaży (...) z dnia 25 lipca 2014 r. nie odebrał żadnej ilości kukurydzy. Pismem z dnia 7 stycznia 2014 r. kupujący został wezwany do odebrania zakontraktowanej kukurydzy w terminie do dnia 14 stycznia 2014 r., z zastrzeżeniem, że po bezskutecznym upływie tego terminu sprzedający uprawniony będzie do odstąpienia od umowy kupna - sprzedaży (...) z dnia 25 lipca 2014 r. Kupujący do dnia złożenia oświadczenia nie odebrał od sprzedającego 2,000,00 zakontraktowanej kukurydzy, ani też nie dokonał zabezpieczenia zapłaty ceny.

Powód wyznaczył pozwanej spółce 7 dniowy termin na spełnienie świadczenia liczony od daty doręczenia wezwania, który upłynął z dniem 28.01.2015 r. Wysokość kary umownej została obliczona zgodnie z treścią punktu 5 wiążącej strony postępowania umowy, gdzie strony ustaliły, że w przypadku niewykonania jej postanowień, strona której prawa zostały naruszone, uprawniona jest do naliczenia kary umownej w wysokości 25 % wartości netto niezrealizowanego kontraktu. Powód jako sprzedający uprawniony był do naliczenia kary umownej w wysokości 290.500 zł, stanowiącej iloczyn 25% ceny netto (581 zł) oraz ilości nieodebranego zboża (2.000 ton) - (dowód: oświadczenie z dnia 15.01.2015 r. wraz z notą księgową i potwierdzeniem doręczenia w dniu 21.01.2015 r. k. 25- akt).

Pismem doręczonym powodowi w formie załącznika do wiadomości elektronicznej **w dniu 6.02.2015 r. i podpisanym przez Prezesa zarządu Spółki**, strona pozwana oświadczyła, że zapłaci zobowiązanie wynikające z nakazu zapłaty -300.000zł do końca lutego 2015r. , natomiast rekompensatę z tytułu kary umownej z wszystkich tytułów w kwocie 200.000,00 zł zostanie spłacone w marcu 2015 r., po 50.000 zł tygodniowo (dowód: wiadomość e- mail z załącznikiem k. 27 akt).

Po złożeniu takiego oświadczenia oraz z uwagi pozostawanie stron w stałych stosunkach handlowych, strony przystąpiły do negocjacji w celu ugodowego załatwienia sprawy.

W dniu 5 marca 2015 r. strony zawarły pisemne porozumienie, w którym strony umówiły się, że w terminie do dnia 31 maja 2015 r. pozwana Spółka odbierze partiami z magazynów powoda 4.500 ton kukurydzy paszowej suchej luzem po cenie 620 zł netto za tonę oraz dokona w tym terminie zapłaty za całość towaru. Warunkiem odebrania i wydania kolejnej partii towaru będzie zapłata za odebrane uprzednio 250 ton. W przypadku braku płatności powód będzie uprawniony do wstrzymania się z wydaniem kolejnych partii do czasu uregulowania należności za dany towar.

W punkcie 5 paragrafu 1 porozumienia w związku z zawarciem niniejszego porozumienia powód oświadczył, iż zrzeknie się w stosunku do BM dochodzenia roszczeń odszkodowawczych (w tym kar umownych) z tytułów wynikających z dotychczasowej współpracy stron w tym z tytułów:

-umowy kupna sprzedaży nr (...) z dnia 25 lipca 2014 roku (kukurydza) oraz naliczonej na jej podstawie kary umownej w kwocie 290.500,00 zł wystawioną przez RYWAL;

-umowy kupna sprzedaży nr 10/07/2014 z dnia 25 lipca 2014 roku (kukurydza) oraz naliczonej na jej podstawie kary umownej w kwocie 261,223,41 zł objętej notą księgową wystawioną przez RYWAL,

-umowy kupna sprzedaży nr 12/07/2014 z dnia 30 lipca 2014 roku (kukurydza) oraz naliczonej na jej podstawie kary umownej w kwocie 239.005,51 zł objętej notą księgową wystawioną przez RYWAL;

- umowy kupna sprzedaży nr 11/07/2014 z dnia 30 lipca 2014 roku (pszenica) oraz naliczonej na jej podstawie kary umownej w kwocie 103.351,50 zł objętej notą księgową wystawioną przez RYWAL. Ponadto, RYWAL ponadto cofnie pozew w sprawie z jego powództwa toczącej się obecnie przed Sądem Okręgowym w Łodzi, sygn. akt X GNc 1453/14 na co BM wyrazi zgodę i nie będzie wnosił o zasądzenie z tego tytułu kosztów sądowych.

RYWAL oświadczył, iż zrzeczenie się w stosunku do BM dochodzenia roszczeń odszkodowawczych (w tym kar umownych), o których mowa w pkt 5 niniejszego paragrafu, nastąpi na piśmie w terminie do dnia 15 czerwca 2015 r. lecz tylko wtedy gdy BM wywiąże się z obowiązków wynikających z niniejszego porozumienia.

Strony zgodnie oświadczyły, że zawarcie niniejszego porozumienia nie stanowi zrzeczenia się przez RYWAL w stosunku do BM dochodzenia roszczeń odszkodowawczych (w tym kar umownych), o których mowa w pkt 5 niniejszego paragrafu.

W§2 porozumienia strony postanowiły, że w przypadku niewywiązania się przez BM z postanowień niniejszego porozumienia w terminie do dnia 31 maja 2015 r., w szczególności poprzez odbiór i zapłatę całego umówionego towaru (4,500 ton kukurydzy paszowej), niniejsze porozumienie przestaje wiązać obie strony, w szczególności RYWAL nie będzie zobowiązany do złożenia oświadczenia o zrzeczeniu się w stosunku do BM dochodzenia roszczeń odszkodowawczych (w tym kar umownych), o których mowa w § 1 pkt 5 niniejszego porozumienia i roszczeń tych nie utraci (dowód: porozumienie k. 28 akt, zeznania świadka R. D. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:14:24, 00:18:34, zeznania świadka K. C. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:36:37-00:45:01, zeznania świadka E. P. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 01:02:31).

P. pozwanego nie uchylał się od zapisu o karach umownych na wypadek niewywiązania się ze zobowiązania, ponieważ sądził, że nie będzie problemów z jego realizacją. Pozwany chciał zapłacić powodowi dodatkowo kwotę 400.000zł, żeby rekompensować powodowi opóźnienia w wykonaniu umowy (dowód: zeznania świadka E. P. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 01:02:31, zeznania świadka M. K. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 01:21:03).

Była mowa, że pozwany zakupi zboże po wyższej cenie tj. 20-40zł więcej na tonie, chociaż ceny były dopiero ustalane na datę faktycznego odbioru towaru (dowód: zeznania świadka M. K. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 01:21:03, 01:30:12).

Pozwany miał zamiar wywiązać się porozumienia i nadal współpracować z powodem, ale zarządcy u pozwanego zmieniali się i dług urósł do 200 milionów złotych wobec różnych wierzycieli (dowód: zeznania świadka E. P. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 01:02:31).

Strona pozwana nie wywiązała się z zawartego porozumienia w całości, nie dokonała odbioru ziarna w uzgodnionym terminie tj. do dnia 31 maja 2015r. Strona pozwana dokonała odbioru jedynie 182,1 ton kukurydzy z umówionych 4.500 ton ziarna kukurydzy już po upływie terminu uzgodnionego w treści porozumienia tj. w dniu 7 sierpnia 2015 r. Pismem z dnia 5 maja 2015 r. powód wezwał stronę pozwaną do wykonania zawartego porozumienia.

Pismem z dnia 24 czerwca 2015 r. powód ponownie wezwał stronę pozwaną do zapłaty kary umownej w kwocie 290.500,00 zł. Przedmiotowe pismo zostało odebrane przez stronę pozwaną w dniu 3 lipca 2015 r. (dowód: wezwanie z dnia 5.05.2015 r. wraz z potwierdzeniem nadania w formie wiadomości elektronicznej k.29-30, 31,32, 33 akt).

Do dnia wniesienia pozwu pozwana Spółka nie uregulowała względem powoda pozostałego zadłużenia z tytułu kary umownej za niewykonanie zawartej umowy w całości (dowód: okoliczność bezsporna).

Na podstawie innych umów kupna - sprzedaży (zawartych już po upływie terminu realizacji obowiązków wynikających z porozumienia z dnia 5.03.2015r. nr: (...), (...), (...), (...), (...), (...)) sprzedał stronie pozwanej łącznie 1.197,14 ton ziarna pszenicy oraz na podstawie porozumienia z dnia 5.03.2015 r. 23,46 ton ziarna kukurydzy.

Strona pozwana nie zapłaciła powodowi za zakupiony i odebrany towar. Powód skierował na drogę postępowania sądowego sprawę o zapłatę należności za w/w towar. Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w sprawie sygn. akt: X GNC 838/15 z dnia 2.10.2015 r. Sąd Okręgowy w Łodzi wydał nakaz zapłaty zgodnie z żądaniem

powoda, który niezwłocznie wniósł o wszczęcie i przeprowadzenie postępowania zabezpieczającego. W związku z powyższym, strona pozwana dokonała zapłaty kwot objętych w/w nakazem zapłaty oraz kosztów postępowania zabezpieczającego w sprawie sygn. akt: Km 850/15. W wyniku dokonanych przez stronę pozwaną wpłat w łącznej kwocie 811.758,73 zł (80.000 zł dn. 2.10.2015 r., 21.000 zł dn. 8.10.2015 r., 46.000 zł dn. 7.10.2015 r., 18.000 zł dn. 7.10.2015 r., 130.000 zł dn. 8.10.015 r., 416.759,73 zł dn. 15.10.2015 r. oraz 100.000 zł dn. 15.10.2015 r.), **po stronie pozwanej powstała nadpłata w kwocie 63.162.82 zł.**

Mając to na uwadze, powód dokonał potrącenia wierzytelności pozwanej Spółki w kwocie 63.162,82 zł z tytułu dokonanej nadpłaty z przysługującą powodowi wierzytelnością wobec Spółki z tytułu naliczonej na podstawie noty księgowej nr (...) z dnia 15.01.2015 r. kary umownej wynikającej z niewykonanej umowy kupna - sprzedaży nr (...) z dnia 25.07.2015 r. Nadpłata w kwocie 63.162,82 zł powstała w wyniku uznania na rachunku bankowym powoda w dniu 15.10.2015 r. kwoty 100.000 zł (dowód: oświadczenie z dnia 20.10.2015 r. o potrąceniu wierzytelności wraz z potwierdzeniem doręczenia w dniu 22.10.2015 r. k 34 akt).

Z powodu braku wykonania umowy przez pozwanego, a co się wiąże z brakiem wykonania przez pozwanego porozumienia, powód poniósł stratę w wyniku niewykonania zobowiązań umownych przez stronę pozwaną. Powód wielokrotnie informował pozwanego, pisemnie oraz ustnie, że terminowość w wykonywaniu zobowiązań ma dla niego szczególne znaczenie z uwagi na inne zobowiązania powoda m.in. zobowiązania finansowe wobec dostawców powoda oraz dysponowaną przez niego ograniczoną powierzchnią magazynową. Z uwagi na nieterminowe regulowanie należności przez pozwanego, powód nie posiadał środków finansowych na terminowe regulowania należności za ziarno, które zakupił od podmiotów trzecich. Rolnicy nie byli zainteresowani współpracą z powodem lub warunkowali podjęcie współpracy od płatności gotówkowych lub dokonywania przedpłat. Z uwagi na trudną sytuację finansową strony powodowej i utratę płynności finansowej nie było to możliwe (dowód: kopie nakazów zapłaty w wydanych przez sądy w sprawach z powództw powoda przeciwko pozwanemu k. 149-153 akt, zeznania świadka R. D. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:22:19-00:31:48).

Nieodebranie przez stronę pozwaną tak znacznych ilości ziarna kukurydzy powodowało konieczność ich magazynowania i ponoszenia kosztów przechowania. Zasadniczo ograniczało powierzchnię magazynową. Zaczęło to utrudniać powodowi prowadzenie działalności gospodarczej, skup ziarna od rolników. Okresowo powód składował zboże na placu manewrowym (dowód: zdjęcia k. 185-192 akt, zeznania świadka R. D. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:22:19-00:31:48, zeznania świadka K. C. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 00:36:37-00:45:01).

Powód nie mógł znaleźć nabywcy na tak duże ilości ziarna kukurydzy. Zalegające ziarno ulegało stopniowej degradacji i zniszczeniu (m.in. utrata parametrów pozwalających na sprzedaż). W grudniu 2015 r. część nieodebranego przez stronę pozwaną ziarna kukurydzy ze zbiorów 2014 roku nie nadawała się już do sprzedaży. Powód musiał zutylizować 1.319.77 ton ziarna kukurydzy, za co uzyskał wynagrodzenie w łącznej kwocie 1.385,76 zł. Zgodnie z treścią pierwotnie zawartej umowy ze stroną pozwaną (umowy kupna-sprzedaży (...)), powód miał sprzedać ziarno, które poddał utylizacji, czyli łącznie 1.319,77 ton ziarna kukurydzy po cenie 581 zł netto za tonę za co uzyskałby łącznie 766.786,37 zł netto. Co jednak na skutek działań strony pozwanej nie nastąpiło (dowód: umowa na utylizację kukurydzy zawarta w dniu 13 listopada 2015 r. k. 193, faktura (...) z dnia 3 grudnia 2015 r. k. 194, faktura (...) z dnia 7 grudnia 2015 r. k. 195, faktura (...) z dnia 12 grudnia 2015 r. k. 196 akt, zeznania świadka M. K. e-protokół rozprawy z dnia 5 czerwca 2017r. czas 01:25:41).

Powód utracił płynność finansową w relacjach z bankiem z uwagi na brak odbioru towaru przez pozwanego, brak płatności za towar. Powód nie był w stanie wywiązać się z zaciągniętych zobowiązań w tym bankowych, dokonał nieterminowej spłaty kredytu skupowego w lipcu 2015 r., został obciążony odsetkami karnymi. Powód dopiero po całkowitej spłacie kredytu skupowego z 2014 r. (tj. po 20.07.2015 r.) mógł ubiegać się o przyznanie kredytu skupowego

na 2015 r. Kredyt ten został powodowi przyznany dopiero w sierpniu 2015r., czyli już po zakończeniu żniw, tj. po okresie kiedy skup dla powoda jest najbardziej opłacalny. W okresie kiedy powód najbardziej potrzebował środków na skup nie posiadał jeszcze kredytu skupowego. Ograniczyło skalę jego działalności gospodarczej oraz wpłynęło na jego wiarygodność u podmiotów u których nabywał ziarno w celu jego odsprzedaży (dowód: pismo z (...) z dnia 19 lutego 2016 r. k. 197 akt).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy należy podnieść, że istotne dla sprawy okoliczności faktyczne wynikały ze złożonych przez stronę powodową dokumentów prywatnych i urzędowych (orzeczenia sądowe wydane w postępowaniu nakazowym). Powód dochodząc roszczenia pieniężnego dołączył do pozwu: umowę kupna - sprzedaży (...) z dnia 25.07.2014 r., umowę kupna - sprzedaży 10/07/2014 z dnia 25.07.2014 r., umowę kupna - sprzedaży 12/07/2014 z dnia 30.07.2014r. , wezwanie z dnia 24.10.2014 r. do realizacji umowy wraz z potwierdzeniem doręczenia w dniu 27.10.2014 r., oświadczenie z dnia 4 grudnia 2015r. o powstrzymaniu się z dostarczeniem towaru wraz z potwierdzeniem doręczenia w dniu 8 grudnia 2015r., wezwanie z dnia 7.01.2015r. do wykonania umowy wraz z potwierdzeniem doręczenia w dniu 9.01.2015 r., oświadczenie z dnia 15.01.2015 r. o odstąpieniu od umowy wraz z notą księgową nr (...) z dnia 15.01.2015 r. oraz potwierdzeniem doręczenia w dniu 21 stycznia 2015r., pismo strony pozwanej doręczone powodowi w formie załącznika do wiadomości elektronicznej w dniu 6.02.2015r. porozumienie z dnia 5.03.2015 r., wezwanie z dnia 5 maja 2015r. do wykonania porozumienia z dnia 5.03.2015 r. wraz z potwierdzeniem nadania w formie wiadomości elektronicznej w dniu 5.05.2015r. , ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty z dnia 24.06.2015 r. wraz z potwierdzeniem doręczenia w dniu 25.08.2015 r., oświadczenie z dnia 20.10.2015 r. o potrąceniu wierzytelności wraz z potwierdzeniem doręczenia w dniu 22.10.2015 r.

Okoliczności wynikające z dokumentów prywatnych zostały potwierdzone zeznaniami świadków R. D. i K. C., którzy zostali powołani na okoliczność pozostawania w stałych stosunkach handlowych, zawarcia umowy nr (...) z dnia 25.07.2014 r., jej treści, niewykonania umowy w całości, wzywania strony pozwanej do dobrowolnego wykonania umowy, odstąpienia od umowy, obciążenia strony pozwanej karą umowną, zawarcia porozumienia z dnia 5.03.2015r., pisemnego uznania zadłużenia przez stronę pozwaną, niewykonania zawartego porozumienia, wzywania strony pozwanej do zapłaty kary umownej, braku zapłaty kary umownej w całości przez stronę pozwaną, nieodebranie towaru z magazynu powoda.

W ocenie Sądu, nie pozostają w sprzeczności ze wskazanymi okolicznościami wynikającymi z powołanych dowodów zeznania świadków zawnioskowanych przez stronę pozwaną, tj. E. P. i M. K., którzy potwierdzili brak realizacji w całości umów zawartych z powodem, okoliczności, w których zawarto porozumienie, potwierdzili zapisy o karach umownych, których pozwany nie negował, zobowiązanie się do zapłaty kwoty 400.000zł dla powoda z tytułu opóźnień w realizacji umów, rozmowy na temat zakupu od powoda zboża po wyższej cenie, przyczyny trudnej sytuacji strony pozwanej. Świadek M. K. zeznał również, iż słyszał u dostawców, że kukurydza, której pozwany nie odebrał od powoda, zepsuła się. Świadkowie pozwanego negowali uznanie kary umownej, jednakże nie kwestionowali, że pozwany zgodził się na taki zapis umowy, licząc na realizację umów kupna sprzedaży i porozumienia, a nadto złożył obietnicę wypłaty powodowi 400.000zł za opóźnienia z tytułu różnych umów.

Mając na uwadze, że wszystkie istotne dla sprawy okoliczności zostały wyjaśnione na podstawie dokumentów prywatnych i urzędowych oraz zeznań świadków, Sąd odstąpił od przesłuchania stron.

Zgodnie bowiem z art. 299 k.p.c., jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron.

Dowód z przesłuchania stron ma charakter subsydiarny, uzupełniający i winien być przeprowadzony wówczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy z różnych przyczyn może okazać się niewystarczający dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Zgodnie z art. 299 k.p.c., jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić

dowód z przesłuchania stron. Jest to zatem dowód, którego celem jest przede wszystkim uzupełnienie materiału dowodowego, jeśli z przyczyn obiektywnych taka potrzeba występuje.

Przepis art. 299 k.p.c. obligujący sąd do zarządzenia dowodu z przesłuchania stron dla wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, dotyczy tylko takich faktów, które w ocenie sądu są istotne a nie takich, które strony określają, jako istotne. Przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron nie może niejako służyć podsumowaniu i sprawdzeniu wyników dotychczasowego postępowania dowodowego, obaleniu lub wzmocnieniu siły przekonywania innych dowodów (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach - V Wydział Cywilny z dnia 18 stycznia 2017 r. V ACa 354/16, numer (...)).

Natomiast ocena prawna okoliczności, które by skutkowały brakiem podstaw do naliczania i dochodzenia przez powoda kary umownej oraz ewentualnego jej miarkowania należy już do Sądu .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne, co spowodowało utrzymanie na podstawie art. 496 k.p.c. w mocy nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym.

Powód opiera dochodzone w niniejszym pozwie żądanie na podstawie istnienia obowiązku strony pozwanej do zapłaty na jego rzecz kary umownej, który powstał w związku z brakiem odebrania całości zamówionego w umowie kupna - sprzedaży nr (...) z dnia 25 lipca 2014 r. towaru, tj. 2.000 ton kukurydzy suchej luzem, w terminie ustalonym w umowie.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy należy podnieść, że zastrzeżenie kary umownej w umowie kupna - sprzedaży nr (...) z dnia 25 lipca 2014 r. jest ważne (art. 58 k.c. w zw. z art. 483 § 1 k.c.) i zaszły okoliczności, które uaktualniły obowiązek jej zapłaty przez stronę pozwaną na rzecz powoda.

Instytucja kary umownej uregulowana została w art. 483 § 1 k.c. Zgodnie z treścią przytoczonego artykułu można zawrzeć w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

Do przedmiotowo istotnych elementów zastrzeżenia kary umownej zaliczyć należy określenie zobowiązania, którego niewykonanie lub nienależyte wykonanie zrodzi obowiązek zapłaty kary umownej oraz określenie świadczenia pieniężnego stanowiącego karę umowną. Nawiązując do elementu, jakim jest wskazanie zobowiązania należy podkreślić, że zobowiązanie to ma mieć charakter zobowiązania niepieniężnego obligującego dłużnika do świadczenia, ponadto zobowiązanie to może mieć swoje źródło zarówno w umowie stron jak i pozaumowne. Strony mają dowolność w kształtowaniu kary umownej. Oznacza to również, że mogą ją zastrzec na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania lub też powiązać obowiązek jej zapłaty z określonym przejawem jej niewykonania lub nienależytego wykonania.

Co tyczy się określenia świadczenia pieniężnego stanowiącego karę umowną, doktryna wskazuje, że strony formułując omawiane dodatkowe zastrzeżenie umowne powinny wskazać ją oznaczoną kwotą lub posłużyć się innym miernikiem odnoszącym się do stałej wartości ukształtowanym w taki sposób, aby wyliczenie wartości kary umownej było jedynie czynnością arytmetyczną.

Aby mówić o powstaniu obowiązku świadczenia kary umownej niezbędne jest łączne wystąpienie następujących przesłanek: istnienie skutecznego postanowienia umownego kreującego obowiązek świadczenia kary oraz niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność. Istotne znaczenie w przypadku analizy przesłanek warunkujących powstanie obowiązku zapłaty kary umownej jest rozkład ciężaru dowodnego. Na wierzycielu ciąży powinność wykazania przesłanki istnienia ważnego postanowienia umownego odnoszącego się do zastrzeżenia kary umownej oraz powinność wykazania faktu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego, do którego odnosi się kara umowna. Na wierzycielu nie ciąży powinność

wykazania okoliczności świadczących o odpowiedzialność dłużnika, bowiem korzysta on z domniemania wynikającego z art. 471 k.c. określającego odpowiedzialność odszkodowawczą dłużnika. Stosownie do treści art. 471 k.c. dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że wykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Obalenie domniemania ponoszenia przez dłużnika odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązanie spoczywa na nim. Wykazanie zaistnienia okoliczności powodujących niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania niezależnych od dłużnika i na które dłużnik nie miał wpływu powodować będzie uchylenie się dłużnika od zapłaty kar umownych.

W odniesieniu do kary umownej należy poruszyć również kwestię dopuszczalności zastrzeżenia kary umownej za odstąpienie od umowy lub jej wypowiedzenie. Jak wskazuje doktryna postanowienie takie należy rozumieć, jako obowiązek zapłaty kary umownej za niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie zobowiązania niepieniężnego, o ile to zdarzenie stało się podstawą odstąpienia od umowy przez drugą stronę.

Kara umowna spełnia również następujące funkcje: kompensacyjną, symplifikującą, prewencyjną (stymulującą) oraz represyjną.

Funkcja kompensacyjna oznacza, że kara umowna stanowi dla wierzyciela surogat odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego. Świadczenie kary umownej prowadzi do naprawienia w całości lub w części szkody powstałej po stronie wierzyciela. W tym zakresie wspomniana funkcja kary umownej zbiega się z tradycyjnie pojmowaną funkcją kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej. Ustalając wysokość kary umownej, strony powinny brać pod uwagę jej zasadniczo kompensacyjny charakter, dostosowując wysokość kary do wartości potencjalnej szkody albo zastrzegając na rzecz wierzyciela uprawnienie do dochodzenia naprawienia szkody w zakresie przewyższającym ustaloną karę.

Funkcja symplifikująca ma ułatwić wierzycielowi dochodzenie roszczenia o karę umowną poprzez brak konieczności po stronie powoda do wykazania wysokości szkody a nawet okoliczności jej powstania. W procesie o karę umowną inicjatywa dowodowa wierzyciela skupia się na wykazaniu istnienia skutecznego zastrzeżenia kary oraz faktu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Okoliczności powstania szkody i jej wysokość nie są natomiast całkowicie pozbawione znaczenia prawnego. Kwestie te mogą być przez sąd badane na potrzeby ewentualnego miarkowania kary umownej.

Funkcja prewencyjna ma mobilizować dłużnika do prawidłowego wykonania zobowiązania, zaś funkcja represyjna powoduje, że w przypadku nienależytego wykonania lub niewykonania zobowiązania niepieniężnego, kara umowna staje się cywilnoprawną sankcją za jego działanie lub zaniechanie. W wielu wypadkach dochodzona przez wierzyciela kara umowna stanowi w części naprawienie powstałej szkody, w pozostałej części zaś jest pieniężną sankcją wobec dłużnika za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Instrument sądowego miarkowania kary (art. 484 § 2 KC) pozwala zapobiec wykorzystaniu represyjnej funkcji kary umownej do uzyskania przez wierzyciela korzyści rażąco nieproporcjonalnej w stosunku do stopnia naruszenia zobowiązania oraz doznanej szkody (SPP T.5, red. Łętowska, Warszawa 2013, wyd. 2, Legalis).

Oceniając **dopuszczalność i skuteczność zastrzeżenia klauzuli kary umownej** zawartej w umowie kupna - sprzedaży nr (...) z dnia 25 lipca 2014 r. należy podnieść, że:

- zastrzeżenie kary umownej nastąpiło **w umowie** za zgodą obu stron i było przewidziane jako obciążenie dla jednej i drugiej strony kontraktu na wypadek zaistnienia okoliczności określonych przez same strony w umowie jako podstawy do żądania zapłaty kary umownej (Kara umowna jest dodatkowym zastrzeżeniem umownym, wprowadzanym do umowy w ramach swobody kontraktowania, mającym na celu wzmocnienie skuteczności więzi powstałej między stronami w wyniku zawartej przez nie umowy i służy realnemu wykonaniu zobowiązania- wyrok s. apel. w Lublinie z 2012-11-14, I ACa 437/12, LEX nr 1237232),

- kara umowna została zastrzeżona na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania **zobowiązania niepieniężnego**,

-zgodnie z treścią umowy kupna - sprzedaży nr (...) z dnia 25 lipca 2014 r. strona pozwana zaciągnęła zobowiązanie do odebrania powodowi własności 2.000 ton kukurydzy suchej luzem, w terminie do końca 31 grudnia 2014 r.,

-pozwany nie odebrał w ogóle kukurydzy w określonym w umowie terminie; w przedmiotowej sprawie nie doszło do wydania umówionego towaru, powód nie wystawił faktury VAT z tytułu zawartej umowy, ani dokumentu wydania towaru. Załączone do pozwu dokumenty niewątpliwie dowodzą, że strona pozwana w **ogóle nie przystąpiła do wykonania zawartej umowy**.

Z uwagi na brak wykonania w terminie umowy przez pozwanego, strona powodowa w świetle art. 494 k.c. skutecznie odstąpiła od umowy kupna sprzedaży nr (...) z dnia 25 lipca 2014 r.

Odstąpienie od umowy nie pozbawiło strony powodowej do skutecznego domagania się zapłaty kary umownej.

Zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty w razie wykazania, że wierzyciel nie poniósł szkody (por. uchwała SN z dnia 6 listopada 2003 r. (III CZP 61/03)).

Wykonanie uprawnienia do odstąpienia od umowy wzajemnej znosi jedynie prawa i obowiązki stron należące do jej istoty, natomiast nie znosi powstałego wcześniej stanu odpowiedzialności z tytułu zastrzeżenia kary umownej i powstałych wcześniej przesłanek uzasadniających jej zapłatę (por. V CSK 512/11 wyrok SN 2012-11-15 LEX nr 1276232).

Odstąpienie od umowy stanowi realizację uprawnień związanych z określonymi wypadkami niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań z umów wzajemnych (art. 491-493 k.c.) i skuteczne odstąpienie od umowy stanowi w pewnym sensie potwierdzenie, że istotnie miał miejsce przypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez drugą stronę. Zastrzeżenie kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy można zatem traktować jako formę uproszczenia redakcji warunków umowy, która pozwala na przyjęcie przez strony, że wypadki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, które uprawniają stronę do odstąpienia od umowy, stanowią jednocześnie podstawę do domagania się zapłaty kary umownej. Ocena skuteczności zastrzeżenia kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy nie może być oderwana od oceny, na czym polegało niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania (por. wyrok SN z 2007-02-07 III CSK 288/06 LEX nr 274191).

Należy także zaznaczyć, że porozumienie zawarte między stronami nie powodowało utarty przez stronę uprawnień do domagania się zapłaty kary umownej, ponieważ wyraźnie w nim zaznaczono, że zrzeczenie się tych kar wymaga realizacji porozumienia przez pozwanego oraz dodatkowego oświadczenia powoda o zrzeczeniu się kary umownej, co nie miało miejsca. Oświadczenie woli strony pozwanej w tym porozumieniu stanowi także właściwe uznanie długu. W jego treści strony wskazują konkretne świadczenie, precyzując je co do zasady jak i co do wysokości, dokument opatrzone jest również datą. Przedmiotowe oświadczenie o uznaniu długu odwołuje się do dokumentu, w którym wymieniono wysokość i rodzaj świadczenia - do umowy kupna - sprzedaży (...) z dnia 25.07.2014 r. załączonej do niniejszego pozwu.

Powód w niniejszym procesie **nie musi też wykazywać szkody jako następstwa niewykonania lub nienależytego wykonania umowy**, choć niewątpliwie okoliczności sprawy wskazują, że nie jest to tylko wartość zutilizowanej kukurydzy, ale także inne wymierne starty w działalności gospodarczej (koszty magazynowania kukurydzy, koszty utylizacji, odsetki od nieterminowej zapłaty kredytu itp.). Zastosowanie kary umownej nie jest bezwzględnie uzależnione od wykazania szkody przez stronę uprawnioną o uzyskanie świadczenia niepieniężnego, które nie zostało spełnione w terminie (por. wyrok s. apel. w Warszawie z 2012-11-07 I ACa 496/12).

Zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty w razie wykazania, że wierzyciel nie poniósł szkody (por. I ACa 378/12 wyrok s. apel. w Warszawie z 2012-10-18, LEX nr 1246925).

Postanowienie art. 483 § 1 k.c., iż "naprawienie szkody" może nastąpić przez zapłatę określonej sumy, oznacza jedynie tyle, że zastrzeżona kara umowna ma zrekompenzować wszelkie niedogodności, jakie dotyczą wierzyciela, a ich przyczyną jest niewykonanie lub nienależyte wykonanie świadczenia głównego.

Kara umowna jest rodzajem odszkodowania za nienależyte wykonanie umownego zobowiązania niepieniężnego i jeżeli strony nie postanowiły inaczej, zastępuje to odszkodowanie. Należy się wierzycielowi, nawet jeśli nie poniósł żadnej szkody. Odpowiedzialność odszkodowawcza z tytułu kary umownej jest niezależna i odrębna od odpowiedzialności z tytułu rękojmi za wady fizyczne, która nie ma charakteru odpowiedzialności odszkodowawczej. Strony umowy mogą umówić się, że niezależnie od kary umownej będą mogły dochodzić odszkodowania za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy. Wówczas kara umowna ma charakter zaliczalny tj. można ją zaliczyć na poczet odszkodowania za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy. Jednakże określone w art. 637 § 2 k.c. oraz art. 530 § 1 i 3 k.c. żądanie obniżenia ceny z powodu wad dzieła nie stanowi roszczenia odszkodowawczego (por. wyrok s.apel.w Krakowie z dnia 2012-09-06 I ACa 756/12 LEX nr 1217710).

W ocenie Sądu, brak jest też podstaw do miarkowania kary umownej.

Możliwość miarkowania wysokości kary umownej na podstawie art. 484 § 2 k.c. nie jest wyłączona w stosunkach między podmiotami gospodarczymi, w ramach prowadzonej przez nie działalności. Wykonanie w uzgodnionym przez strony terminie większości robót może uzasadniać obniżenie kary, której wysokość została ustalona w odniesieniu do wartości całych robót. Z kolei ocena, czy kara jest w konkretnych okolicznościach rażąco wygórowana może uwzględniać szereg okoliczności, w tym także relację między wysokością kary umownej i wartością robót ustaloną w umowie, w której kara umowna została zastrzeżona. Możliwość dochodzenia kary umownej nie jest wprawdzie uzależniona od wystąpienia szkody związanej z nienależytym wykonaniem zobowiązania, jednakże ocena zaistniałej z tego powodu szkody może mieć wpływ na ograniczenie wysokości dochodzonej kary umownej (por. wyrok SN z 2006-04-19 V CSK 34/06 LEX nr 195426).

Kara umowna - jako rażąco wygórowana powinna ulec zmniejszeniu w stopniu dostosowanym do tej dysproporcji. W przeciwnym razie kara umowna - tracąc charakter surogatu odszkodowania (art. 483 § 1 k.c.) - prowadziłyby do nieuzasadnionego wzbogacania wierzyciela (por. wyrok SN z 1988-03-17, IV CR 58/88, LEX nr 8867).

W przedmiotowej sprawie:

- kara nie jest rażąco wygórowana, bowiem kształtuje się na poziomie 20%-30% wartości kontraktu, a pozwany nie miał żadnych zastrzeżeń co do jej wysokości w żadnej z umów, czy też przy podpisywaniu porozumienia,
- w żadnej części umowa nie została wykonana,
- kara umowna została zastrzeżona dla obu stron umowy,
- niewykonanie umowy wiązało się dla powoda z dodatkowymi konsekwencjami nie tylko braku możliwości sprzedaży zamówionego towaru, ale przełożyło się na negatywne relacje z kontrahentami powoda i bankiem, który udział kredytowany na zakup od rolników zbóż. Powód poniósł też straty wizerunkowe- stracił na wiarygodności finansowej w oczach kontrahentów, którym nie zapłacił w terminie za dostarczone zboże i kukurydzę,
- pozwany w ogóle nie wykazał żadnym środkiem dowodowym, by inny sposób rekompensował powodowi poniesione straty przy zakupie kukurydzy, który to zakup nie doszedł do skutku np. ile nabył, kiedy i po jakich cenach zboże, by wykazać, że były to zawyżone ceny rynkowe.

Wysokość kary umownej została obliczona zgodnie z treścią wiążącej strony postępowania umowy, a więc zgodnie z punktem 5 umowy gdzie strony ustaliły, że w przypadku niewykonania postanowień umowy, strona której prawa zostały naruszone, uprawniona jest do naliczenia kary umownej w wysokości 25 % wartości netto niezrealizowanego kontraktu. Powód, jako sprzedający uprawniony był do naliczenia kary umownej w wysokości **290.500,00 zł**, stanowiącej iloczyn 25% ceny netto (581 zł) oraz ilości nieodebranego zboża (2.000 ton). Powód dokonał zaliczenia na poczet dochodzonego roszczenia głównego nadpłaty w kwocie 63.162,82 zł powstałej na skutek uznania na rachunku bankowym powoda w dniu 15.10.2015 r. kwoty 100.000,00 zł. Wartość odsetek ustawowych od dochodzonej kwoty należności głównej za okres od dnia 29.01.2015 r. do dnia 15.10.2015 r., wynosi 16.554,52 zł.

Po stronie pozwanej Spółki pozostaje wciąż do zapłaty:

- kwota 227.337,82 zł tytułem pozostałej do zapłaty kary umownej wraz z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po dniu częściowej wpłaty tj. od dnia 16.10.2015 r.,
- kwota 16.554,42 zł tytułem odsetek ustawowych od kwoty 290.500,00 zł za okres od dnia 29.01.2015 r. do dnia częściowej zapłaty tj. do dnia 15.10.2015 r.,

- odsetki ustawowe od kwoty 16.554,52 zł za okres od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł, jak w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., przy czym po wydaniu nakazu zapłaty, gdzie zasądzono opłatę od pozwu, koszty zastępstwa procesowego w stawce podstawowej i opłatę od pełnomocnictwa, do rozstrzygnięcia pozostały koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym. O powyższym orzekł Sąd w punkcie 2 wyroku.

ZARZĄDZENIE

1. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego,
2. uzasadnienie sporządzone przez sędziego.